

Рисунка Йордан ДАМЯНОВ

Българска

Издание
на Съюза
на лесовъдите
в България

ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 4 (33), год. VII, октомври 2011 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

Новият Закон за горите в действие

Вече действа поредният нов Закон за горите. Очакванията са големи. Каква ще бъде новата насока на нашата горска политика и резултатите от нейното провеждане от тук нататък, вълнува цялата лесовъдска колегия.

Досега тя - реформата, не се изразяваше в друго освен в уволнението и местенето на директори и "подновяването" на лесовъдските кадри по места.

У сегашното управление настъпи голямо оживление и желание най-сетне да се преустрои горският отрасъл така, че да заработи достатъчно ефективно по отношение на горите и горското дело и в защита на българския лесовъд. Надеждата, че ще се спре със заменките и разграбването в горите, с безразборните нарушения и корупцията, би трябвало да успокои обществото и да ентусиазира лесовъдската гилдия, да бъде тя уверена в правотата на тази дълбока промяна, която се извършва в структурата и бъдещата работа на горския отрасъл. Какво очакваме още? Необходимо-

мо е да се утвърди ясна и перспективна горска политика, която да се следва неотменно от всички ръководители на горското управление и да се изработи подробна програма за системна и ползотворна лесовъдска дейност. Да се създадат условия за започване на интензивна работа във всички сфери на горското стопанство. Нужно е и самите лесовъди да вложат по-голяма амбиция в работата си. Новите горски предприятия и техните стопанства да заработят според изискванията на модерното лесовъдство. Да се спре с безпринципната смяна на горския персонал и вмешателството в работите на горската власт. Изключително важно е да се подобри материалното положение на горския персонал, като се налагат строги санкции на онези, които бездействат, включително и към нарушителите в горите. Да се засили още повече борбата с корупцията и нехайството в горския сектор. Да се прилага новият закон за горите неотклонно, за да до-

кажем, че е по-добър от предишния, за да можем да очакваме и по-добри резултати в бъдеще.

Време е за повече грижи за гората. Тя е вечна и неизчерпаема, стига да я пазим и разумно да я ползваме. Сега на лесовъда предстои нагледно да докаже колко обича своята работа, доколко разбира специалността си. Време е отново да покаже на практика, че неговата работа не се състои само в това да сече в горите, за да извлича преки ползи от тях, но и да подсигури тяхното бъдещо съществуване. Когато има какво да посочи от своята творческа дейност, тогава нашият лесовъд сигурно ще получи повече доверие и признателност от обществото.

Нужно е лесовъдската колегия да покаже непреклонна воля и търпение в работата. Да се апелира към всеки лесовъд за още по-голяма заинтересованост към нашето дело в служба на гората. Трябва да се даде импулс за работа, без да се окайваме повече за това, което не е направено.

Обширната област на нашата специалност изисква от цялата лесовъдска колегия, от хората, които желаят да се посветят на нея, неуморна работа, привързаност и любов към горите. И напред ще се очаква от лесовъда да има гъвкав ум, да схваща и разбира интересите на обществото и с присъщата си скромност да намира пътища за съгласувани действия между неговото дело и нуждите на времето.

Днес повече от всякога горското стопанство се нуждае от истинска подкрепа. От ангажираност на цялото общество, без което би бил немислим успехът от предстоящите промени в отрасъла. Съюзът на лесовъдите в България трябва да активизира работата си по места. Да бъде съпричастен, но и още по-критичен в действията си в защита на лесовъдската колегия и на това непреходно дело в полза на гората, за нейното опазване и съхраняване като природен капитал на нацията.

Като част от инициативите, посветени на Международната година на гората, от 5 до 7 октомври в София бе проведена Международната кръгла маса "Залесяването - алтернатива на климатичните промени".

Повече информация четете в следващия брой

На 26 септември в София се състоя редовната среща на Дружеството на лесовъдите ветерани към Съюза на лесовъдите в България. По покана на ръководството на дружеството на срещата присъства доц. д-р Иван Палигоров. Участници в срещата проведоха дискусия на тема "Структурните и управленските решения в системата на горското стопанство и кадровите промени в държавните горски и ловни стопанства".

Повече информация четете в следващия брой

Недървесни ресурси от горите - възможности и перспективи

На стр. 3

Започна новата учебна година в Лесотехническия университет

На стр. 4

Лесовъдите и ловното стопанство

Ролята на лесовъда за създаване на интензивно ловно стопанство у нас е повече от очевидна. Тя е била ясно определена още във втория Закон за лова от 1897 година, според който общият надзор върху ловното стопанство в страната се възлага на Отделението за горите, а неговото фактическо ръководство - на неговите подведомствени органи. Това значи, че ролята на лесовъда в България в ловното дело, определена му с втория закон, е роля на ръководител.

Мотивите на тази законова разпоредба са продиктувани от две важни обстоятелства: лесовъдите както по онова време, така и сега, остават единствените запознати с ловностопанската наука лица, т.е. единствените компетентни ръководители на ловното стопанство. И второ - дивечът по онова време и

след това в по-голямата си част, и то не само едрият, но и дребният, обитава горите, поради което се създава естествена връзка между горското и ловното стопанство. Гората и дивечът са свързани толкова тясно, че когато говорят за едрия дивеч, хората и специалистите често го наричат "горски дивеч". За онова време това е правилно, защото гората е естествено място за развъждане на по-голяма част от представителите на ловната фауна.

Във връзка с това е редно да отбележим, че не случайно в страните, където има интензивно ловно стопанство - Австрия, Германия, Чехия и други, и сега най-голям дял за напредъка в тази дейност се пада на лесовъдите. Те са се наложили като най-добрите стопани и законни представители на дивечът по онова време и

50 години Опитна станция по дъбовите гори - Бургас

Безрезервна служба на науката и практиката

Опитната станция по дъбовите гори в Бургас отбеляза своята 50-годишнина на 29 и 30 септември в Приморско. Юбилейната научна конференция бе проведена под патронажа на министъра на земеделието и храните д-р Мирослав Найденов, изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите инж. Бисер Дачев и председателя на Селскостопанската академия доц. д-р Георги Костов.

Тържеството бе открито от директора на ОСДГ - Бургас, проф. д.т.н. Динко Динев, който представи доклад за половинвековната дейност и научния принос на Станцията и продължи с научна конферен-

Доц. И. Палигоров връчва "Почетен знак на СЛБ" на проф. Д. Динев

ция "Устойчиво стопанисване на горите в дъбовата лесоразделна зона на България".

За своя празник колективът получи поздравления от зам.-изпълнителния директор

На стр. 4

На стр. 3

Горовладелските кооперации в България

Проблемите на модерното многофункционално частно горовладение не бяха разрешени само с формална реституция. Пред новите собственици възникнаха проблеми, свързани със законосъобразното, екологосъобразното и икономически ефективното стопанисване на недържавните гори. Тези проблеми произтичат от някои системни дефекти на българското частно горовладение. По-голяма част от горовладелците не бяха подготвени за предизвикателството, че горската собственост не носи само права, а влече след себе си и редица задължения.

Горовладелците притежават ограничено имуществено право върху горските ресурси. Те имат право да добиват дървесина в обем, който не надхвърля предвидения в разработения за конкретния имот горскостопански план. Задълженията на частния горски собственик са многостранни и са свързани с провеждане на ползването съгласно законовите изисквания. Близко 93 % от недържавните горски имоти са под 20 дка и по доскорошния Закон за горите тези територии не подлежаша на задължително устройство. В този смисъл частните гори до неотдавна убягваха от горскополитическия инструмент на лесоустройственото планиране.

За да функционира успешно всяка горскостопанска единица в рамките на пазарното стопанство, е жизнено необходимо тя да генерира доход. Но в днешните условия значителни парични потоци се отклоняват от горския ресурс и чрез неадекватните действия, съответно - бездействието на горовладелците, възпрепятстват тяхното осигуряване. Така маломерната зле организирана, слабо защитена и неефективно управлявана частна горска собственост в дългосро-

чен план не може да бъде конкурентоспособна пред другите форми на собственост. Често горовладелецът не е в състояние да обезпечи технологично и финансово необходимите горскостопански дейности. За да се разрешат успешно проблемите, той има две алтернативи - да предостави гората си за стопанисване и ползване на специализирани дърводобивни фирми или да потърси сдружение с горовладелци с еднотелни интереси, чиито имоти са в близост.

Една много подходяща алтернатива на индивидуалното стопанисване или ползване чрез дърводобивни фирми е кооперативното горско стопанство. За сдружено или кооперативно горовладение говорим, когато група притежатели от пространствено близки горски територии основат по своя инициатива обслужващо предприятие (горска кооперация), на което да делегират определени лесо-въдски и търговски дейности, свързани със стопанисването на горския ресурс, преработката, съхранението и търговията с дървесните и недървесните продукти и други.

Най-общо горовладелската кооперация представлява обединението на разпокъсания горски ресурс в едно икономически стабилно, професионално и демократично управлявано кооперативно предприятие. Задачата на това предприятие е да ползва, стопанисва и охранява концентрирания горски ресурс под компетентния мениджмънт на инженер лесовъд, както и на икономически и юридически образован персонал. Многообразието на формите на това сдружение е голямо и е проява както на кооперативните принципи, така и свободата на договаряне, характерна за пазарната икономика. Едната крайна алтернатива е кооператорите да запазят изцяло контрола над

ресурса си, като биват подпомагани от сдружението само при някои горскостопански дейности като охрана, защита, горскостопанско планиране, добив, транспорт и пламент на дървесина. Другата крайна алтернатива е обединението им в идеални части, в което горовладелецът влага

широкият набор от горскостопански, устройствени, търговски, правни и логистични услуги. Освен това кооперацията осигурява представителство на членската си маса при нейното взаимодействие с държавните горски власти. Тя организира цялостната горскостопанска дейност по

щи от пазар мениджъри. Сдруженото горовладение разполага с финансов и управленски ресурс да организира преработвателни звена със значителна дълбочина на преработка на дървесината. Ползите от икономическата форма на стопанисване в кооперация не са само матери-

възникнали основно след 1922 и са преживели своя разцвет малко преди промените от 1944 година, т.е. те са едно чисто "капиталистическо" формование, възникнало в условията на класическо пазарно стопанство. През периода 1944-1989 г. в България не е имало горски кооперации поради факта, че гората е била изцяло държавна собственост.

Въпреки явните сравнителни предимства на кооперацията пред другите икономически форми на управление на частното горовладение, нейното разпространение в България засега е слабо - едва 0.6 % от всички частни гори са сдружени. Налице са множество позитивни примери за успешни горски производствени кооперации с идеална собственост, най-вече на територията на РДГ - Смолян, като общият им брой е над 40. Нещо повече, някои горовладелски кооперации са се превърнали във важен местен икономически фактор и техните ръководители като Анелия Почеканска (ГПК "Гора"), Стойчо Глухов (ГПК "Борика") и много други са добре познати на държавните горски стопанства и на общинските власти. Те са отговорни и иновативни кооперативни предприемачи, които се занимават не само с дърводобив, но и с редица други съпътстващи дейности в интерес на гората и нейните собственици. Популяризирането и анализът на техния модел на управление на горскостопанската дейност, както на техните икономически и лесовъдски успехи, са задача на бъдещето. Те могат да послужат като положителен пример и добра практика за обединяване на много индивидуални горски стопани в районите на България с преобладаваща частна горска собственост.

Инж. Павлин БОГДАНОВ

своя ресурс като своеобразен акционерен капитал. В този случай на края на всеки отчетен период той получава своя процентен дял от печалбата на кооперативното предприятие.

По принцип кооперацията няма за цел да генерира за себе си печалба, а да направи по-ефективна дейността на отделните кооперативни стопански единици. Положителният финансов резултат на предприятието в края на всяка година се разпределя на кооператорите, като се задържа единствено т.нар. кооперативен излишък, необходим на сдружението да съществува като правен и стопански субект.

Какво може да предложи на своите членове горовладелската кооперация като икономическа форма за стопанисване? На първо място -

професионално отговорен начин, като се отчита редовно на общото събрание на кооператорите. Чрез обединения горски ресурс ползването от горите се разпределя равномерно върху различни по възраст и вид горски участъци, като по този начин не се натоварват отделните имоти и се възпрепятства тяхната прекомерна експлоатация. Това са необходими условия за устойчивото стопанисване на горски екосистеми.

Едно такова обединение реализира редица икономии, което му дава значителни конкурентни предимства пред индивидуалното стопанисване, както и по-широка капиталова база. Организираната форма на стопанисване прави икономически достъпно управлението на частните гори от лесовъди и разбира-

ални, но и идеални. Сдруженото горско управление може да реализира устойчиво лесоползване поради това, че то осигурява приемственост, последователност и спазване на държавните рестрикции в по-голяма степен от индивидуалното горско стопанство. С оглед на продължителните производствени цикли, простиращи се над поколения, това предимство е от голяма важност. Обединеното горовладение води до отглеждането на местното население с принадлежащите му горски ресурси и до по-отговорното му отношение към тях, както и до повишаване на цялостното екологично съзнание.

Кооперацията преди всичко е доброволно сдружение на икономически активни частни лица с осъзнат общ материален интерес. Нашите горовладелски кооперации са

Системи за наблюдение и автоматично откриване на горски пожари

Един от приоритетите на Министерството на земеделието и храните и Изпълнителната агенция по горите е разполагането на системи за наблюдение и автоматично откриване на пожари в горските територии. Чрез това ще се постигне по-бързо откриване на дим или огън, както и по-добър контрол на горските територии. По-ранното получаване на сигнал за възникнал пожар ще спомогне и за своевременна намеса на екипите за гасене и редуциране на щетите от огнената стихия.

През последните години в различни страни по света (Германия, Хърватия, Латвия, Канада, САЩ, Русия) бяха разработени редица аналози на подобни автоматизирани системи. Общото при тях е разполагане в горските територии на пожаронаблюдателни кули, оборудвани със специализирани камери, предаващи чрез интернет връзка картина в регионални центрове за наблюдение

ние. Посредством специално разработен софтуер автоматично се подава сигнал за наличие на дим или огън в наблюдавания район.

От предлаганите варианти с най-големи възможности се открояват системите за наблюдение и откриване на горски пожари "FireWatch" на немската фирма "IQ wireless". При работното посещение на служители на ИАГ в Германия домакините демонстрираха две функциониращи кули за наблюдение и откриване на горски пожари в провинция Бранденбург - кула "Колберг" и кула "Мотцен". Модулът за наблюдение на кулата "Колберг" е разположен на покрива на съществуваща сграда за осъществяване на телекомуникационни съобщения, а този на кулата "Мотцен" използва изградена метална кула, собственост на мобилен оператор. Чрез ползването на готови съоръжения се спестяват разходи и време за направата им в

горските територии, както и за осигуряване на захранване с електричество. Сигна-

лите от тях се изпращат в непрекъснат режим в регионалния център за наблюдение на горски пожари, разположен в Регионалната дирекция по горите - Винсдорф. През активния пожароопасен сезон в него работят до 5-ма оператори, обслужващи от 5 до 7 кули.

Системите за наблюдение

и откриване на пожари "FireWatch" на фирма "IQ wireless" - Германия, се раз-

работват от 1996 г., като първите инсталации са в реална експлоатация от 1999 г. в провинция Бранденбург, Германия. От този момент до днес на територията на страната са изградени системи, включващи 177 кули, свързани с 40 наблюдателни центъра. Чрез тях е осигурено наблюдението на повече от 3 694

152 ха горски територии, предимно в източната част на Германия, където са създадени големи площи с иглолистни култури и са концентрирани проблемите с горските пожари в страната. Системата е в състояние денонощно, в рамките на 3 до 5 минути, автоматично да засече и най-слабия дим на разстояние до 15 км в горските територии. Чрез своевременно подаване на сигнал за дим и огън до наземните екипи за гасене се постига бърза реакция на терена и защита на горските територии от опожаряване. Съгласно данните за горските пожари на провинциите Бранденбург, Саксония и др. след инсталиране на системите "FireWatch" броят на регистрираните пожари не е намалял, но опожарените площи са значително по-малко.

Успешно приложение системата за ранно откриване на пожари намира в горите на Гърция, Кипър, Испания, Полша, Естония, Литва,

Австралия, Казахстан и Мексико. Фирма "Кестрел - Информационни системи", Гърция, има правата за реализиране на системите "FireWatch" на територията на страните от Балканския полуостров.

Инсталирането на подобни системи би било от голяма полза за опазване на горските територии на страната от пожари. Обичайната практика е първоначално да бъде реализиран пилотен проект с няколко кули и прототип на регионален център за наблюдение, след което се пристъпва към по-широкото внедряване на продукта. От страна на представителите на "Кестрел - Информационни системи" и "IQ wireless" бе заявена пълна готовност за предоставяне на всякакъв вид допълнителна информация и евентуално стартиране на пилотен проект на територията на България.

Владимир
КОНСТАНТИНОВ, ИАГ

Недървесни ресурси от горите - възможности и перспективи

Ползването на недървесните ресурси, известно у нас като странични ползвания в горите, покрива широк спектър от стоки и услуги, които основно се потребяват от местните общности за лични нужди или с търговска цел. Според определението на FAO (1999) недървесни горски продукти са "продукти от биологичен произход, различни от дървесина, добивани от горите, другите залесени земи и от дървета извън горите". Те заслужават внимание, тъй като с техния потенциал се подкрепя икономическото развитие на районите. Ползването на тези ресурси в границите на възможностите на находищата води до създаване на поминък за местното население, особено в планинските и полупланинските райони, и до опазване на биоразнообразието. При новите пазарни условия интересите на всеки собственик на гора налагат рационално и разумно използване на всички ресурси, което ще доведе до възграждане на част от дейностите по добива на недървесните горски продукти.

Събирането на горски плодове, лечебни растения (билки) и гъби се осъществява предимно от естествените находища. Тяхното търсене непрекъснато нараства и проблемите са свързани с неразумното ползване и опазване на тези ресурси. Възможност за увеличаване на суровинната им база е създаването на плантации и отглеждането на някои от тях в горския фонд, което ще доведе до намаляване на натиска върху естествените ресурси и опазване на биологичното разнообразие в страната. Страничните ползвания са перспективни за собствениците на гори (държавата, общините, частни стопани и

др.) и с възможности за кандидатстване за финансиране по Европейски програми.

Създаване на насаждения за производство на горски плодове. В зависимост от наличните площи и климатичните и почвените условия отглеждането им може да се осъществи в междуредиата на млади горски култури до склопяването им, както и при създаване на плантации върху незалесени участъци - редици, голини, под далекопроводи. При създаване и отглеждане на насажденията е необходимо спазването на определени изисквания - избор на подходящ растителен вид и месторастене, използване на качествен посадъчен материал, правилна агротехника, съхранение, транспорт и първична преработка на получената продукция.

Създаване на насаждения от лечебни растения (билки). По-голямата част от събираните и изнасяни лечебни растения се добиват от естествените находища. В Европейската стратегия за опазване на растенията е посочено, че в Европа се събират дивни растения с икономическа стойност като гъби в горите и малките сечища, в които са оставени пънове от подходящи за инокулиране дървесни видове, които са защитени от преките слънчеви лъчи. Подходящи видове са кладницата (*Pleurotus ostreatus*), шийтаке (*Lentinus edodes*), трюфел (*Tuber sp.*) и други.

Отглеждане на ядовити

гъби при естествени условия. Благоприятната микроклиматична среда, създадена от дървесните видове за формиране на плодните тела, е условие за развитие на гъбите, без съществено да се влияе върху структурата на насаждението и без да се прилагат определени

агротехнически мероприятия. При избора на площи трябва да се спазват изискванията на отделните видове. Подходящи са горските поляни, покрайнините на горите и малките сечища, в които са оставени пънове от подходящи за инокулиране дървесни видове, които са защитени от преките слънчеви лъчи. Подходящи видове са кладницата (*Pleurotus ostreatus*), шийтаке (*Lentinus edodes*), трюфел (*Tuber sp.*) и други.

Отглеждане на коледни дръвчета и декоративна растителност. Може да става в естествени насаждения за добив на новогодишни елхи чрез просветляване, така че да се осигури необходимият растежен простор и светлина за формиране на правилна и симетрична корона на бъдещите новогодишни дръвчета, най-често обикновена ела, дугласка ела, смърч и други. На подходящи

горски месторастения може да се създават плантации за коледни дръвчета.

Създаване на разсадници за отглеждане на декоративни видове с предпочитаните от пазара форми. Подходящи видове за такова отглеждане са представителите от род *Abies* - *Abies alba*

Mill. (обикновена ела), *A. alba borisii regis* Mattf., *Abies concolor* Lindl. et Gord. (конколорка), *Abies nordmaniana* Spach, *Abies cephalonica* Link, род *Picea* - *Picea pungens* Engelm. (сребрист смърч), *Picea omorica* (Panc) Purk (сръбски смърч) и други, род *Tsuga* - *Tsuga canadensis* (L) Carr. (канадска цуга), род *Pseudotsuga* - *Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco (дугласка), род *Cedrus* и много други дървета и храсти с червено- или жълто-обогрени листа, които са подходящи за култивиране за озеленителни цели. Към видовете за култивирано отглеждане на залесителен материал за озеленителни цели трябва да се добавят и вечнозелените и цъфтящи храсти.

Пчеларство. Пашата на пчелите в горите е свързана с използването на медоносните дървесни, храстови и тревни видове за производство на пчелни продукти. В планин-

ските култури увеличават възможностите за използване на горските насаждения за паша за пчелите. Тревната растителност от горските поляни и ливади също предоставя богата паша. Поради това развитието на пчеларството в рамките на горското стопанство е една от най-естествените форми за екологично стопанисване на природните ресурси.

Най-подходящи за паша на пчелите са горите, формирани от широколистни дървесни и храстови видове. Чистите иглолистни гори са без особено значение за пчеларството, защото техните видове не се отнасят към медоносните и от тях пчелите ползват само смолисти вещества.

За развитие на пчеларството в горския отрасъл е необходимо да се създават повече насаждения от медоносни дървесни и храстови видове. Това може да се постигне чрез обогатяване на естествените насаждения с видове с висока нектаропроductивност, както и чрез чисти насаждения за производство на мед с определени качества - акациев, липов, лавандулов.

Създаване на насаждения за бубарство. Създаването на черничевы плантации и отглеждането на копринени буби е една възможност за разширяване на дейностите в районите с по-слабо раз-

вита икономика. За развитие на бубарството в горския фонд има подходящи терени за създаване на плантации от различни сортове бяла черница (*Morus alba* L.), адаптирани към местните условия и подходящи за изхранване на буби.

Създаване на ферми за охлюви. Изграждането на ферми за охлюви изисква спазване на някои условия - повишена почвена и въздушна влажност, намалена интензивност на слънчевата радиация, наличие на постоянен водоизточник и подходящи растителни видове.

Ползването на недървесните горски ресурси води до получаването на приходи в периода до достигане на турнуса на горските насаждения. Видовото разнообразие на отглежданите растителни видове трябва да се определя в зависимост от спецификата и местните екологични условия и близостта до потенциалните пазари. Рационалното ползване на недървесните ресурси от гората предоставя възможности за получаване на допълнителни приходи с малки капиталовложения и може да представлява значителен финансов източник за собственика на гората или за нейния ползвател. Основно изискване при организирането и ползването на недървесните горски ресурси е ползването да бъде съобразено с възможностите на суровинната база, така че тяхната експлоатация да не води до намаляване на запасите и влошаване на общото състояние на горите. За постигане на тези цели и увеличаване на стойността на продуктите е необходимо да се въведе сертификация на горските продукти.

Доц. д-р Мария
СТОЯНОВА
Институт за гората
към БАН

Лесовъдите и ловното стопанство

От стр. 1

държавната контролна и ръководна власт в областта на ловното дело.

Това положение има не само формално административно значение, то е и фактическа необходимост поради обстоятелството, че във всекидневната си дейност лесовъдите са най-близко до ловните дела, а изучавайки лова като наука (във висшето училище и другите лесовъдски учебни заведения), те съвместяват стопанисването на горите със стопанисването на дивеча, като прилагат най-новите постижения на ловната наука и практика. Ръководството на ловното стопанство от лесовъдите не е било отнето и с всички последващи закони за лова, с които организацията на българските ловци е направена помощник на държавното управление на горите и лова и ясно се определя ролята ѝ като помощен орган, на която

то се възлага стопанска инициатива.

Освен това, като говорим за ръководната роля на държавния орган спрямо ловната организация, трябва да се знае, че дивечът не е просто вещ, а стопанско благо. На лова трябва да се гледа не само като на спорт, а и като на стопанска дейност, като на второстепенно ползване от горите. При това положение ловното стопанство трябва да си постави задача да постигне целта, която стои пред всяка стопанска дейност - повече доходи при по-малко разходи. А това е възможно само ако стопанисването на дивеча се повери на компетентните държавни органи. Този принцип се е наложил и в миналото, и сега във всички културни страни. Принципно път да се отстъпват стопански обекти, особено такива от национално значение, за стопанисване от отделни заинтересовани съсловия не съществува в никоя страна и

няма никакво разумно оправдание. Напротив известни са действията на държавното управление да се намесва при стопанисване на частни гори и контрола върху лова в тях, за да става това в съответствие с националните интереси на всяка страна.

Ако направим исторически преглед на дейността на лесовъдите по отношение на ловното дело, ще видим, че тя е била повече случайна и безрезултатна докъм 50-те години на миналия век. Това се дължи на погрешната мисъл на някои ръководители на Отделението за горите и лова, че лесовъдите не трябва да отвлечат вниманието си от стопанисването на гората и да се занимават с лова. Че тези ръководители не са били прави, се вижда от факта, че и без да се "отвлечат в странични дейности", те с нищо не са допринесли за подобряване на нашите гори и горско стопанство. Онези, които са се грижили

за уреждане на горското ни стопанство, също са полагали грижи и за ловното. И действително голяма част от българските лесовъди не са пропускали случай да изкажат своето компетентно мнение по важните актуални въпроси на ловното стопанство. Но за съжаление не са били чувани. А причината да не бъдат чути е, че някои ръководители на организацията на българските ловци, стремежи се към фактическото ръководство на ловното дело у нас и да защитят съсловните си интереси, са се противопоставяли на българските лесовъди да сложат ред в ловното стопанство. А както в миналото, така и сега лесовъдите винаги са препоръчвали на първо място да се спре обездивечаването на ловните полета. Заедно с това трябва да се пристъпи към разселване и увеличаване на дивеча в страната.

На лесовъдите се възлага тежката задача да установят

дивечовите запаси, да анализират и да определят насоките на ловното стопанство. На лесовъдите се определя непосредственото ръководство на ловното стопанство в управляваните от тях райони. И не на последно място лесовъдите трябва да бъдат в непрекъснат контакт с ловците и да подпомагат ръководството на ловните дру-

жества. За да се докаже, че лесовъдът е необходим за ловното дело в България, налага се с общи усилия и съвместна работа да се създаде интензивно ловно стопанство, което може да дава повече приходи и да осигурява по-резултатен ловен спорт.

Д-р инж. Георги СТЕНИН

Висше образование

Започна новата учебна година в Лесотехническия университет

На 26 септември Лесотехническият университет отвори врати за новата учебна година. Тържеството уважиха министърът на околната среда и водите Нона Караджова, зам.-изпълнителният директор на ИАГ инж. Крассимир Каменов, директорът на Института за гората при БАН акад. Александър Александров, изпълнителният директор на "Джунгър Ачиймънт - България" Милена Стойчева, преподаватели, студенти и гости.

В присъствието на академичното ръководство ректорът проф. д.с.н. Нино Нинев се обърна към всички студенти и преподаватели, като поздрави специално първо-

Академичното ръководство на ЛТУ

курсниците, за които този ден е особено важен (снимката). Проф. Нинев отбеляза, че и тази година интересът

към специалностите в университета се е запазил и всички обявени места са запълнени. Той подчерта, че

университетската политика ще бъде насочена към обновяване на материалната база и усъвършенстване на учеб-

ните планове и програми. До края на календарната година ще бъдат оборудвани с модерна видеотехника и конфе-

рентна интернет връзка шест учебни зали, ще бъде преустроена езиковата лаборатория. Ще стартира и най-големият проект на университета през последните години на стойност над 3 800 000 лв., благодарение на който ще бъде изграден най-модерният библиотечно-информационен център в системата на висшето образование у нас - каза още проф. Нинев.

По традиция символичната студентска книжка и ключа на Университета получи първокурсничката, приета с най-висок бал - Виктория Еленкова от Факултета по екология и ландшафтна архитектура.

Юлия СЪБЧЕВА

Юбилей

Инж.
Борислав
БОЖОВ
на 75 години

Роден е в с. Скрбатно, Благоевградска област, на 15 октомври 1936 година. Завършва ВЛТИ през 1960 г., специалност "Горско стопанство", и отдава на лесовъдската професия повече от 37 г. от своя живот. Започва работа в ГС - Кюстендил, през 1960 г. и до 1966 г. е съответно референт, началник на горскостопански участък и старши инженер.

От 1967 до 1969 г. е инженер в секция "Ерозия и борбата с нея в селскостопанския и горския фонд" в Института по хидротехника и мелиорации - София. Една година работи в Централния комитет на Профсъюза на работниците от горите и горската промишленост. От 1970 до пенсионирането си през 1997 г. е в структурите на централното горско ведомство.

В ГС - Кюстендил, инж. Божов има принос за изграждането на горския разсадник в с. Жилени, в залесяването на над 15 000 дка млади насаждения и култури и панорамния път Кюстендил - Гюешево. За първи път в района на Кюстендил се създават култури от дугласка. В разсадника "Ючбунар" започва производството на фиданки от секоя вековните дървета от вида се създава култура. Доброто днешно състояние на буковите гори на Осоговската планина се дължи и на участието на инж. Божов в извеждането на възобновителните и отгледните сечи.

Като специалист в Института по хидротехника и мелиорации инж. Борислав Божов допринася за ограничаването на ерозионните процеси и овладяването на пороите, попадащи в границата между селскостопанската и горския фонд.

Работейки след 1970 г. в структурите на централното горско ведомство, инж. Божов израства от специалист до завеждащ сектор "Наука и технически прогрес". Той отдава 27 години от своята професионална кариера на работа за внедряване на най-съвременните постижения на науката и практиката в горското стопанство у нас. През този период на Института за гората при БАН, Висшия лесотехнически институт (днес Лесотехнически университет), двете опитни станции - по дъбовите гори в Бургас и по бързорастящите горско-дървесни видове в Свищов, и други звена са възлагани годишно със съответното финансиране по 50 теми за научни и научноприложни разработки. За поддържане на постоянни опитни площи, стационари, разсадници, клонови архиви, за развитие на техниката и технологиите в дърводобива, за развитие на ловното стопанство също се осигуряваше финансиране. Повече от половината от тези разработки всяка година са завършвали с конкретни резултати и препоръки за внедряване, което позволява през този период горскостопанската дейност у нас да се основава на най-съвременните постижения на науката и практиката.

Сред лесовъдската колегия от Пиринския и Кюстендилския край инж. Божов е уважаван заради богатия си професионален и организационен опит. Той е член на Клуба на лесовъдите ветерани в София и на централното ръководство на Съюза на лесовъдите в България, организационен секретар на Съюза от 1998 г. и с дейността си допринася за развитието на организацията.

На 2 септември ветераните лесовъди от Благоевградския регион се събраха на своята 14-а традиционна среща в гр. Сандански, в рамките на която се проведе и общото годишно събрание на Регионалното дружество на СЛБ в Благоевград.

На събранието присъстваха 75 членове от всички дружества на Съюза в Благоевградския регион. Участваха доц. д-р Иван Палигоров - председател, инж. Георги Мангушев - зам.-председател, инж. Борислав Божов - секретар на СЛБ, инж. Иван Янев - зам.-директор на Югозападното предприятие, инж. Антоанета Девилска - зам.-директор на РДГ - Благоевград, инж. Георги Петканин и д-р инж. Иван Иванов - представители на Дружеството на ветераните лесовъди от Пазарджишкия регион, и инж. Стефан Сачков от фирма "Хускарна - България".

Отчитайки едногодишната дейност

Среща на лесовъди ветерани
от Благоевград

Участници в срещата

на дружеството, инж. Стойчо Чимев - председател на Регионалното дружество, направи отчет за извършената работа от страна на отделните дружества в региона. С поздравителни адреси бяха отбелязани кръглите годишнини на инж. Стоймен Димов, инж. Борис Иванов, инж. Кирил Златанов и инж. Александър Палешутски.

На събранието бяха поставени и разисквани редица важни въпроси, свързани с новоприетия Закон за гори-

те и неговото прилагане. Изразена бе загриженост относно мястото и самостоятелността на горските стопанства при сегашните условия, необходимостта от осигуряване на средства за строеж на горски пътища и отглеждане на млади гори, както и за строго спазване на лесоустройствените проекти. Изразени бяха и очакванията, че при изготвянето на областните горскостопански планове ще бъдат отразени не само

претенциите към горите, но и приоритетите в горския отрасъл. Настоятелно отново бе дебатиран въпросът за дейността на регионалните дирекции по горите, за тяхната роля и място в системата на горите.

Лесовъдите ветерани от Благоевградския регион отново изразиха своята съпричастност и готовност да помагат за по-нататъшното укрепване и успешно развитие на горското ни стопанство.

Инж. Борислав БОЖОВ

От стр. 1

Поздравителни думи и пожелания за плодотворна работа бяха отправени от инж. Пейчо Върбанов - директор на Държавното югоизточно предприятие - Сливен, инж. Стоян Терзиев - директор на РДГ - Бургас, инж. Никола Симеонов - директор на РДГ - Варна. Доц. д-р Милко Милев - декан на Факултет "Горско стопанство" в Лесотехническия университет, прочете поздравителен адрес от името на ректора проф. д.с.н. Нино Нинев и връчи на проф. Динев "Почетен знак на ЛТУ".

Председателят на Съюза на лесовъдите в България доц. д-р Иван Палигоров сърдечно поздрави колектива и прочете Сертификат № 89, с който Съюзът награжда

дава колектива на Опитната станция и неговото ръководство с "Почетен знак на СЛБ".

По случай юбилея поздравления поднесоха директорът на Лесозащитната станция в София доц. д-р Янев, инж. Стоян Терзиев - директор на РДГ - Бургас, инж. Никола Симеонов - директор на РДГ - Варна. Доц. д-р Милко Милев - декан на Факултет "Горско стопанство" в Лесотехническия университет, прочете поздравителен адрес от името на ректора проф. д.с.н. Нино Нинев и връчи на проф. Динев "Почетен знак на ЛТУ".

Председателят на Съюза на лесовъдите в България доц. д-р Иван Палигоров сърдечно поздрави колектива и прочете Сертификат № 89, с който Съюзът награжда

ния, на които бяха представени 11 доклада, по които се проведе оживена дискусия. Всички доклади бяха включени в юбилеен сборник. По случай годишнината бе издадена и книгата "50 години опитна станция по дъбовите гори - Бургас. Почит и грижа за гората" със съставител проф. д.т.н. Динко Динев, която съдържа информация за историческото развитие на научните направления, тематиката на научно-изследователската и приложната дейност, научните и научно-приложните постижения, проблеми и перспективи на Опитната станция. В книгата може да се прочете за създаването на дендрариумите, кверцетумите и стационарите на Станцията. Особено ценен раздел от нея е представянето на всички научни сътруд-

ници с биографични данни и библиографски справки, както и на служителите на ОСДГ от основаването ѝ до сега.

На втория ден участниците в конференцията имаха теренни посещения в дендрариума "Приморско", който се намира на територията на ДГС - Царево. В ДГС - с. Кости, бяха разгледани постоянната опитна площ за схематични отгледни сечи (прореждане) в буково насаждение на територията и постоянната опитна площ за потомствена култура от зимен дъб. На територията на ДЛС "Граматиново" бе посетена постоянната опитна площ за отгледни сечи във високостъблени насаждения от зимен дъб, източен бук, дървета на бъдещето.

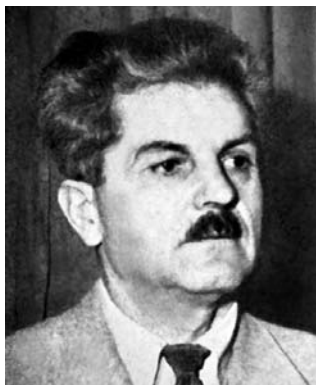
Светлана БЪНЗАРОВА

110 години от рождението на доц. Юли МИХАЙЛОВ

Роден е на 12 юли 1901 г. в Шумен.

Висше икономическо и лесовъдско образование завършва в Университета във Фрайбург, Германия. След завръщането си в България работи в няколко секции по укрепяване на пороите и залесяване, а след това преминава на работа в Дирекцията на горите при Министерството на земеделието и държавните имоти. След 1944 г. става директор, а по-късно и зам.-министър, отговарящ за горското стопанство в Министерството на земеделието и горите. От 1946 до 1964 г. работи в Лесовъдния факултет на Селскостопанската академия, а после във Висшия лесотехнически институт. От 1950 г. е доцент и ръководител на катедра "Икономика, организация и планиране на горското стопанство".

Доц. Михайлов е един от основателите, учен и преподавател със съществен принос за развитието на научно-

направление по икономика, организация и управление на горското стопанство в България.

Той е публикувал не толкова обемна, но много важна за развитието на нашето горско стопанство продукция в различни издания.

По-важни негови трудове са събрани като програмни статии по значими въпроси за горското стопанство в списанията "Горско стопанство" и "Техника", а също така в научнопопулярни статии в периодичния печат. Основните въпроси в тези публика-

ции са свързани с изясняването на проблемите на горското стопанство, с развитието на горската икономика и налагането на механизма на централизираното планиране и организация на управлението на горското стопанство, със значението и развитието на мероприятията по залесяване и укрепяване на пороите като най-важна задача на горското стопанство.

Доц. Михайлов е от плеядата български лесовъди, завършили своето образование в чужбина, който има съществен принос за развитието и налагането на научнообоснована горска политика в България, основана на най-добрите образци от Европа, в периода между двете световни войни на миналия век, както и непосредствено след завършването на Втората световна война.

Автор е на първите в тази тематична сфера учебници "Организация и планира-

не на горското стопанство" (1953), "Икономика на горското стопанство" (1955), "Икономика, организация и планиране на зеленото строителство" (1962).

Доц. Михайлов ще се помни като един от ръководителите на прогресивните лесовъди и на "инакомислещите" в Дружеството на българските лесовъди, който винаги е защитавал професионалната си позиция. Като активен общественик той е радетел за единна професионална организация на българските лесовъди. Две от неговите статии в сп. "Горски преглед", публикувани през 1936 г., са знакови в това отношение - "Към единна професионална организация на българските лесовъди" и "Нашите задачи".

Участвал е в подготовката на над 850 инженери за практиката на горското стопанство.

Доц. Иван ПАЛИГОРОВ

Юбилей

Инж. Иван ДРАГАНОВ на 80 години

Роден е в твърдишкото село Оризари, Сливенска област, на 7 юли 1931 година. През 1961 г. завършва ВЛТИ, специалност "Лесоинженерно дело", и започва работа в УОГС "Г. Ст. Аврамов" - Юндола. През 1966 г. става директор на Учебното стопанство. През периода 1968-1970 г. е асистент в катедра "Икономика, организация и планиране" на ВЛТИ. От 1970 г. е старши асистент, а от 1973 г. - главен асистент в същата катедра. От 1986 до 1989 г. работи по съвместителство в структурите на централното горско ведомство в сектор "Наука и технически прогрес".

Като инженер и директор на УОГС - Юндола, инж. Драганов има определен принос за продължаване на строителството на сгради за административния персонал, разширяване на базата за ремонт и поддръжка на техниката, поддръжане на учебно-спортната база на ВЛТИ и горския разсадник, подобряване на дейността в създадения екологичен стационар и други.

Гл. ас. инж. Иван Драганов е автор или съавтор на повече от 50 публикации, сред които 5 в международни научни колективи у нас и в чужбина, и 3 книги. Неговите научни интереси са насочени към оптимизиране на използването на дълготрайните материални активи, техниката и технологиите в дърводобива, съвременните форми на организация на производствения процес в горското стопанство

и дърводобива, ефективното използване на дървесната сурина и други.

Като преподавател гл. ас. инж. Иван Драганов е участвал в подготовката на над 1600 инженери по специалностите "Горско стопанство" и "Механизация на горското стопанство". Води упражнения по дисциплините в областта на икономиката, организацията и планирането в горското стопанство, чете лекции по същите дисциплини пред студентите от специалностите "Горско стопанство" - задочно обучение, и "Комплексна механизация и поточни линии в горското стопанство" - редовно и задочно обучение. Участва в провеждането на курсове за квалификация и преквалификация на стотици специалисти от практиката на горското стопанство.

Член е и е активен участник в работата на Научно-производствената катедра по икономика, организация и планиране, създадена съвместно с тогавашния Горскостопански комбинат - София, за внедряване на новия икономически механизъм в горското стопанство. Като лесовъд и преподавател с определен принос за внедряване на най-съвременните постижения на науката и практиката в горското стопанство у нас инж. Драганов и днес се ползва с уважението на неговите студенти, колегията в Лесотехническия университет и родния си Сливенски край.

БГ

Инж. Борис КОНСТАНТИНОВ на 75 години

Роден е на 26 юни 1936 г. в с. Стубел, област Монтана.

Завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1959 г. и започва работа в ГС - Виширица. От 1963 до 1971 г. е директор на ГС - Елешница, Благоевградска област. Работи известно време в "Агролеспроект", а по-късно е директор на горскопромишлено предприятие в Република Коми. Повече от 20 години, до пенсионирането си през 1998 г., е служител в централното управление по горите - главен специалист в отдел "Стопанисване на горите", а по-късно - началник на отдел "Лесоустройство и отчет на горския фонд".

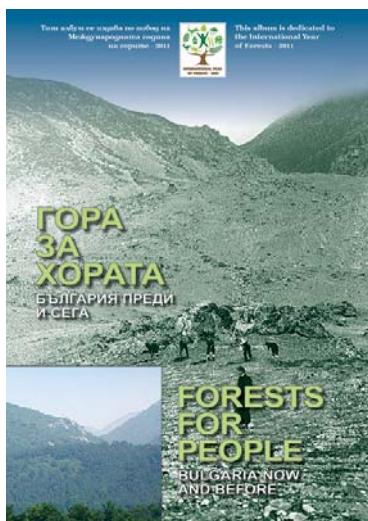
Специализира във Франция през 1977 и 1998 г. по проблемите на горите със

специално предназначение и по изграждане на информационни системи в горското стопанство.

Инж. Борис Константинов е познат на лесовъдската колегия като изтъкнат лесовъд, с богат професионален опит и принос за подобряване на състоянието на нашите гори. Участвал е активно в разработването на редица нормативни документи, свързани с управлението на горите и горскостопанската практика.

БГ

Нови книги

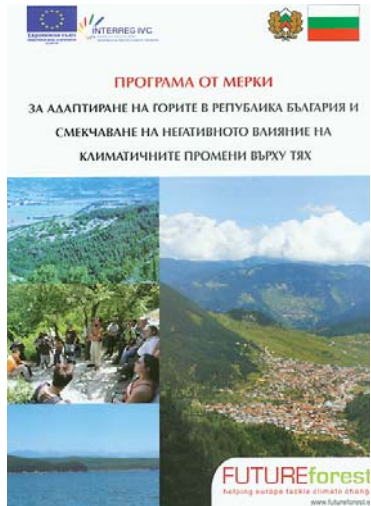
Борис Господинов "Гора за хората - България преди и сега", албум, издание на Министерството на земеделието и храните и Изпълнителната агенция по горите, на български и английски, 102 стр., 2011 г.

Този албум се издава по случай Международната година на горите - 2011, която преминава под мотото "Гора за хората". Посветен е на едни от най-значимите събития на XX в. в нашата страна - организираната от държавата борба с ерозията и залесяването на огромни площи с гори.

На съвременния човек му е трудно да повярва, че зелените килими на планините и огромните горски масиви в равнините са лесовъдско дело, започнало през 1905 година. Затова в книгата са дадени сравнителните снимки от едни и същи места, които отразяват състоянието на планинските склонове и водосбори на реките в началото на миналия век и в края му. Тези фотоси са с много силно въздействие, защото "преди" виждаме оголени от сеч планински склонове и разрушения, причинявани от поройните прииждания на обезлесените водосбори на реките, а "сега" -

една китна българска гора. Именно между началото и крайния резултат се простират огромният труд на няколко поколения лесовъди, приели за своя съдба широкомащабната дейност на държавата по овладяване на ерозионните процеси и създаване на нови гори.

Ползвайки се и днес от богатата на това постижение, не трябва да пропуснем да дадем своя принос за горите на България. За да ги има винаги.

Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях. Изпълнителна агенция по горите, София, 2011, 208 стр.

Изготвянето на Програмата от мерки е част от националните усилия на България в изпълнение на проекта FUTUREforest по програмата INTERREG IV C на Европейския съюз. Тя ще допринесе и за изпълнение на ключово действие 7 "Принос към изпълнението на РКО-НИК и Протокола от Киото" от Стратегическия план за развитие на горския сектор, 2007-2011.

Програмата е съставена от 4 основни раздела. Пър-

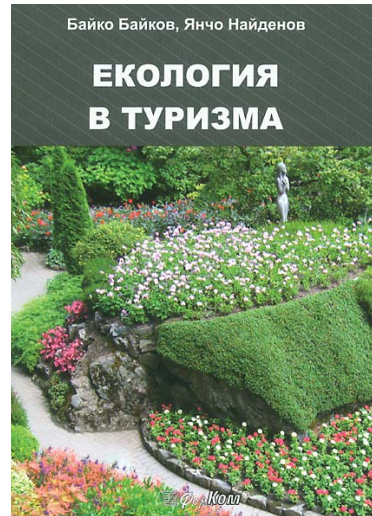
вият представява анализ на състоянието на основните компоненти в горските екосистеми в светлината на климатичните промени. Вторият раздел се занимава с разработването на климатични сценарии, въз основа на съвременни данни и модели, за еволюцията на климата в България през XX и XXI век. В третия раздел се определят зоните на уязвимост на горските екосистеми в България при климатични промени, въз основа на разработените анализ и климатични сценарии. Четвъртият раздел предлага цялостна програма с конкретни мерки за адаптиране на горите към климатичните промени по зони на уязвимост.

Съдържанието е онаялено с много таблици, графики и диаграми.

Изключително богатата библиография от наша и чуждестранна литература утвърждава стойността на изданието.

Разработката е плод на успешното сътрудничество между научен колектив от Института за гората при БАН, Националния институт по метеорология и хидрология при БАН и Лесотехническият университет (ст.н.с. I ст. Иван Раев, доц. Петър Желев, ст.н.с. II ст. Мария Грозева, н.с. Ивайло Марков, инж. Ивайло Величков, н.с. Миглена Жиянски, ст.н.с. I ст. Георги Георгиев, инж. Силвия Митева и доц. Веселин Александров) и служители на Изпълнителната агенция по горите към МЗХ (д-р инж. Любчо Тричков, инж. Димитър Бърдаров, инж. Николай Василев, инж. Стефан Балов, Владимир Константинов, д-р инж. Анна Петракиева, инж. Валентин Чамбов, д-р инж. Деница Пандева, инж. Мария Чамбова, инж. Елена

Величкова, ланд. арх. Иван Богданов, инж. Дарина Илчева и други). Резултатът е много добре научнообоснован и същевременно практически насочен документ, подходящ както за тесни специалисти, така и за широката общественост.

Байко Байков, Янчо Найденов. Екология в туризма. Издателство "Фор-Ком", 2011 г., 144 стр.

Книгата е посветена на проблемите на екологията и опазването на околната среда, ролята и мястото на парковете за човека, историята и принципите на парковото изкуство. В първия раздел се изяснява предметът на екологията, вторият е посветен на опазването на природните ресурси, третият разглежда защитените природни територии и обекти в България, а четвъртият се занимава с лесопарковете, които са важна предпоставка за развитието на туристическата индустрия. Своя роля има и включеният в изданието Терминологичен речник.

Книгата е полезна както за учениците от професионалните гимназии по туризъм и за хората, които развиват тази дейност, така и за всички природолюбители.

Горите и регионалното развитие

Значението на горите може да се разгледа в глобален, национален и регионален аспект. Управлението на горите се извършва преди всичко на регионално и местно ниво. Понастоящем населението в отделните региони на България живее при различна физико-географска среда, независимо от неговия площ на страната. Поминъкът на отделните региони е предопределен от тези дейности, населението развива своята икономика и води начин на живот, тясно свързан с природната среда и особеностите на състоянието на земите - земеделски и горски. Хората и природната среда влизат в непрекъснато взаимодействие помежду си. В известна степен физикогеографските особености на районите и конкретните дадености (земи, гори, водни площи), които оформят ландшафта на териториите, въздейства върху формирането на човешкия характер и възприятия.

Изследователите на човешката душа и проявление на творческото начало в човека твърдят, че то е резултат и от особеностите на природата в родния му край. Тънките познавачи на специфичните прояви на човека вероятно ще разграничат доб-

руджанеца от родопчанина. Гората е важен елемент на природния ландшафт и по определен начин оказва влияние и има съответно значение при формиране на специфичността на отделната личност.

За жителите на Добруджа и Лудогорието горите са един желан компонент на природната среда, те по-рядко се срещат с горите и ги приемат като малки разпръснати "зелени островчета". В ползателните горски пояси те виждат съюзник в борбата срещу ветровете и зимните снежни бури и навявания. В летните горещи дни, когато тамошните земеделски стопани се грижат за своята плодородна земя, те търсят в гората прохлада, успокоение и свежест за тялото и духа. А в близкото горско кладенче утоляват жаждата.

За планинското население горите са начин на живот и са основен икономически и социален фактор за съществуването му. За тях гората е съдба, зелен роден дом, от който трудно могат да се откъснат. За родопчанина гората е песен, мъка и радост. Гората го прави упорит и волен. Въпреки че работят в една сурова работна среда (гората), родопчаните живеят с достойнство, тяхната душа е

чиста, както е чиста от зли помисли и самата гора. Балканджията, израснал под закрилата на Пирин, Рила и Стара планина, се възпитава от гората, а в мъдрите години от житейския си път се отплаща на гората, като се грижи за нейното опазване, стопанисване и разумно ползване. Той е пряко зает със създаването

и отглеждането на млади гори. Балканджията обича гората толкова, колкото и земята. Но поради това, че земеделската земя е силно ограничена и в повечето случаи слабопродуктивна, той разчита преди всичко на гората и цялата си обич и надежда пренася върху нея. Балканджията пази гората както де-

цата си. Защото те са негово настояще и неговото бъдеще.

Гората произвежда дървесина и редица други горски продукти. Те трябва да се ползват за нуждите на човека. Но това ползване трябва да бъде подчинено на неговия разум, защото иначе водната стихия може да отнесе къщата му. Без гори човешкият живот е немислим. Без гори пресъхват изворите, отнася се и без това малкото количество хумус на земеделските ниви.

От недалечното минало идват примери на български патриоти и борци за опазване и създаване на горите. Тези своеобразни творци на природата са притежавали дълбокия усет, че облагородяването на природата - залесяването на голи и опороени площи, голи варовити склонове - помага и облагородяване на хората и повдигане на техния дух и морал.

Така например на създателя на лесопарка "Аязмото" митрополит Методий Кусев (1840-1922), дал живот на голите варовити склонове край Стара Загора, човек с висока ерудиция, култура и дарба, принадлежат философските прозрения: "Неоспорима истина е, че облагородяването

на природата и очистването на въздуха като резултат от залесяването на голите възвишения и места служат като необходими условия за облагородяването на хората и моралното повдигане на народа" (1896 г.). А големият български писател Николай Хайтов пише за гората: "Какво ли не е дала тя на хората! Списъкът на нейните благодати, който започва с въздуха и свършва с водата, е всеизвестен и безкраен, ... но нека прибавим красотата и възшебството на "зеления мир", които не влизат в производствените планове и сметки, за нетленните ѝ дарове, за нейните удивителни загадки... Помислете колко съдби са в ръцете на гората! Колко драми в нейните предели!..."

Влиянието на горите върху цялостното регионално развитие на обществото може да се определи с понятието "краевотворна функция на горите". И действително горите като даденост в отделните региони допринасят за създаването и проявлението на обособена териториална общност със своя физиономия и свой дух. "Краевотворна функция на горите" е ново понятие, но със стара истина.

Проф. Кирил БОГДАНОВ

Дървесната медоносна растителност в страната и перспективите за нейното разширяване

Гората от дълбока древност е източник на дървесина за човека и обитаване за медоносна пчела. Доскоро гората със своето богатство от медоносни дървесни и храстови видове осигуряваше богата пчелна паша. Настъпилите климатични изменения, начините на стопанисване на земята и гората, замърсяването на околната среда силно влошиха и намалиха количеството на медоносната растителност в страната. Сред тях са и акациевите насаждения. Постоянното намаляване на площите на акацията се дължи, от една страна, на особеностите на вида да прави суховършии и да изсъхва след 20-годишна възраст и, от друга страна, на повсеместното изсичане за дърва за огрев. Създадените през осемдесетте години на миналото столетие големи масиви от бяла акация, интродуциран вид, в северните и североизточните райони на страната са вече много малко. Тези култури бяха залесени за осигуряване на бързорастяща здрава (негниеща) минна дървесина. Дървесината от акация имаше широко приложение и в лозарството. Същевременно масивите бяха много добър източник за добив на висококачествен пчелен мед, от което пчеларите се възползваха най-рационално.

През последните десетилетия научните изследвания показват, че подмяната на акациевите колове за лозовите масиви с железобетонни не доведе до нищо добро. Уста-

новено е, че при окисляването на желязото от тези стълбове окисът чрез почвата и кореновата система на лозата попада в гроздето и влияе отрицателно на качеството на произвежданото вино. Лозаро-винарите се завръщат към по-екологична суровина за стълбовете, като акациевите са за предпочитане. Не е за пренебрегване и фактът, че акациевата дървесина се търси на международния пазар.

Общо за страната увеличаването на площите от дървесна медоносна растителност ще спомогне, от една страна, да се увеличи количеството на получаваните пчелни продукти, които все повече и повече се използват като храна и лекарства, а от друга страна, ще се увеличат площите с качествена дървесина.

Положителен опит за използването на акациевите насаждения има Унгария.

Създаването на големи площи с акациев култури в тази страна съвпада по време с нашите залесявания на този вид. Какво е различното при тях? Първо, унгарските генетици създават сортове акация с прави и високи стълбала, с което решават проблема за получаване на по-големи количества висококачествена дървесина. На второ място, създават ранно-, средно- и късноцъфтящи сортове. Самият цъфтеж на акацията е около 10 дена (в създадените три сорта е общо 30 дена) и през това време пчелите могат да събират нектар и да го преработват в мед. Така три-

те сорта осигуряват три пъти по-дълъг период за събиране на нектар. На трето място, в Унгария цялата работа по залесяванията се извършва съвместно, като наравно се включват пчеларската организация и специалистите-лесовъди, докато у нас залесяванията се извършваха само от лесовъдите. В резултат унгарската страна получава и дървесина, и мед, като днес е най-големият износител на висококачествен акациев пчелен продукт. Това е сериозен доход за страната и за гражданите, ангажирани с тази дейност.

През 80-те години доц. Желяз Дончев внася клонове от унгарска акация, с които са създадени редица опитни култури. Тези култури могат да се ползват при евентуални залесявания сега у нас. В горския разсадник на Опитната станция по бързорастящи горскодървесни видове - Свищов, има възможност под научното ръководство на специалистите да се произвежда висококачествен посадъчен материал. В района на ДГС - Бяла, инж. Радослав Радославов е залесил по проект с Германия площи с акация, които на 20-годишна възраст ще дават дървесина за бичене. Той е ползвал опита и културите, създадени от доц. Дончев.

На базата на богатия опит по залесяванията с акация в миналото у нас и в други страни биха могли да се реализират полезни за страната залесявания, необходими за пчеларството и дървопреработването в борбата срещу

почвената ерозия.

Днес средствата за залесяване се предоставят срещу предварително разработени проекти. Усвоените средства се възстановяват след стопроцентовата реализация на проектите, ако е на държавна или общинска земя, а при частните земи се изисква реализация само 50 на сто.

За да се проведат при новите условия по-големи залесявания, е необходимо освен участието на държавните горски стопанства да се включват общините и пчеларските организации. Пчеларите по места биха могли много да помогнат при определянето на близките до пчелините площи за залесяване, защото най-ефективно пчелите събират нектар от растителността, разположена на не повече от 1-3 км от кошерите.

През последните години пчеларската общност в страната има нагласа да се включи и да помага за увеличаване на масивите с медоносна растителност. Под ръководството на горските стопанства могат да се създадат комисии с участието на лесовъд, представител на местната община и на пчеларската организация. С общи усилия те биха могли да издирват и да определят площите за залесяване. Пчеларите могат да помагат и при залесяванията, лесовъдите да осигуряват посадъчния материал и ръководството, а общините да предоставят първоначално финансиране, което по-късно ще бъде възстановявано от европейските фондове на базата на

разработени проекти.

Вложените усилия ще се отплатят многократно. Увеличаването на площите с медоносна дървесна растителност би се извършило много по-успешно и за по-кратко време, ако се използва Националната програма по пчеларство за тригодишния период 2011-2013 г., която стартира на 2 май тази годи-

на. Бихме се радвали, ако горското ведомство, пчеларските съюзи и Асоциацията на общините в България обединят своите усилия да използват тази програма и да спомогнат за залесявания на медоносна растителност върху големи площи.

Проф. Георги ЦАНКОВ

По повод на публикуването

Отговор на инж. Антоний Стефанов на "Отворено писмо" на инж. Илия Ангелов

Съвсем наскоро във в. "Българска гора" прочетох едно "Отворено писмо" по свой адрес, свързано с лесоустройството и с моята обществена функция на председател на "Булпрофор". За да не бъда упрекнат, че игнорирам текста на писмото, ще отговоря на най-важния от въпросите и на поканата за отговор на автора му.

Съжалявам и най-искрено се извинявам на всеки, почувствал се обиден от израза "инвалидизиран" (с ограничения за ходене), и че не може пълноценно да упражнява функциите на таксатор (на терена!), а в действителност го прави (4500 ха средно за 5 месеца теренна работа). Дори приканвам всички "обидени" да заповядат да ги заведе - по техен избор - на Черни връх или в ресторант на мои разноски.

Но е неприемливо и не се извинявам за това, което съм искал да кажа, и го повтарям пак: че в конкурсите по ЗОП по показателя "кадри" се броят като равнопоставени специалистите, които нямат здравословни проблеми, и специалистите с доказани здравословни проблеми (със степен на инвалидност, с прекарани един или два инфаркта), и/или в далеч надпенсионна възраст, или на държавна работа с постоянен трудов договор на 8-часов работен ден. Тук не става дума за изпълнение на канцеларска работа, за каквато и ние сме ползвали и при възможност ще продължаваме да ползваме услугите на трудоустроени и/или на пенсионирани специалисти.

Няма да коментирам асоциациите, които инж. Ангелов прави по отношение на обществените ми функции, най-малкото защото постът и функциите ми изискват да правя точно това. Истина е, че някои ръководители предпочитат да не бъдат обезпокоявани, но в едно гражданско общество трябва (крайно време и в горското ведомство) да се свиква и да се уважава това!

90 години от рождението на проф. д-р Христо СИРАКОВ

Роден е на 15 ноември 1921 г. в с. Борима, Ловешка област.

Висше образование завършва през 1944 г. в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. До 1948 г. работи в "Агролеспроект" - София.

От 1948 до 1988 г. работи във Висшия лесотехнически институт. От 1955 г. е кандидат на икономическите науки, от 1956 г. е доцент, а от 1965 г. - професор. Ръководител е на катедра "Икономика, организация и планиране" от 1965 до 1986 година. Зам.-декан е на Лесовъдния факултет на Селскостопанската академия от 1952 до 1956 година. От 1957 до 1966 г. е зам.-ректор, а от 1968 до 1972 г. е ректор на ВЛТИ. От 1979 до 1984 г. е декан на Факултет "Горско стопанство и озеленяване".

От 1966 до 1968 г. работи по съвместителство като началник на отдел "Учебно-методичен" на висшето образование при Министерството на просветата.

Член е на Специализираните научни съвети по горско стопанство и озеленяване и по икономика и управление на промишлеността, строителството и транспорта при ВАК от 1965 до 1994 година.

Той е един от основателите на факултет "Стопанско управление", член на Факултетния и на Научния съвет на факултета в най-важния период на неговото създаване и укрепване - от 1996 до 2000 година.

Като активен обществен проф. Сираков е дългогодишен член на националното ръководство на Съюза за защита на природата. На 11.01.1990 г. участва във възстановяването на Дружеството на българските лесовъди, като е избран и за първи негов председател. Дружеството става инициатор за създаването на Независим съюз на лесовъдите в България и на 03.05.1990 г. се провежда учредително събрание, на което се приема устав, в който е записано, че Съюзът е продължител на делото и традициите на Дружеството на българските лесовъди. Избрано е ръководство с председател проф. Христо Сираков, чия-

то главна задача е да се организира членството в Съюза на лесовъдите от цялата страна.

Проф. Сираков е публикувал над 150 научни труда в различни издания. Той е един от основателите на научното направление по икономика, организация и управление на горското стопанство в България. Поважни негови трудове са: "Върху лесоустрояване на нискостъблените ни гори във връзка с превръщането на част от тях във високостъблени" (1951), "Опитни таблици за нискостъблени насаждения от зимен дъб" (1953), "Резултати от изучаванията върху организацията на труда при засаждане на фиданки в цепнатини" (1958), "Характер, размер и диференциране на тарифни такси за дървесината на корен в НР България" (1961).

Автор е на учебниците "Икономика, организация и планиране на горското стопанство" (1965 и 1976) и "Икономика на горското стопанство" (1982). Съавтор е на редица книги: "Потребности на народното стопанство от дървесина и възможностите за тяхното задоволяване" (1965), "Икономическо райониране на горското стопанство в НР

България" (1972), "Лесно хозяйство в системе планируемой экономики" (1972), "Опазване и подобряване на околната среда" (1974), "Ефективно използване на производствените мощности в промишлеността" (1976), "Научна организация на управлението в горското стопанство" (1974), "Интензивни горски култури" (1983) и други.

Близко 20 години е член на редакционната колегия на списание "Горско стопанство".

Научните му приноси имат както методичен, така и приложен характер.

Активно участва при формиране на горската политика у нас в различни съвещания, комисии и други.

Участвал е в подготовката на над 3500 инженери за практиката на горското стопанство. Под негово ръководство са разработили и защитили дисертации 5 кандидати на науките (доктори).

Проф. Сираков е заслужил деятел на науката и заслужил лесовъд. Награден е с орден "Народна република България - III степен", "Червено знаме на труда", "Народен орден на труда - златен", орден "Кирил и Методий".

Спомен за лесовъда Тодор ЧЕРНЕВ

С всяка изминала година оценката за гората става все по-мъдра, по-точна и все по-близка до всеки жител на Земята. Генералната асамблея на ООН обяви 2011 за Международна година на горите под мотото "Гора за хората". За плеяда лесовъди това е верувано на техния живот и с това светлият им образ ни става все по-близък, все по-ярък като поведение, дисциплина и пътеводна светлина с най-съвременно звучене. И не само през Седмичната на гората - "Горско време" на повишено обществено внимание - признателната лесовъдска колегия продължава да спомня своите незабравими горски учители.

Двадесет години след края на неговия земен път споменът за лесовъда Тодор Илиев Чернев, роден на 3 декември 1922 г. и починал на 12 април 1991 г., е повод за тези редове. За нас, колегите от Смолянски край, инж. Тодор Чернев беше и си остава най-добрият "дипломат" сред лесовъдската колегия. Със силни и убедително безспорни аргументи от практиката той умело консултираше ръководителите от централното горско ведомство, които се съобразяваха с неговото мнение и го отразяваха в нормативните документи.

Стопанисването на горите,

тяхното опазване и залесяването бяха най-силната страна в дългогодишната му лесовъдска практика като директор на Лесозащитната станция -

Пловдив, и в научната дейност на инж. Чернев - кандидат на селскостопанските науки. Повече от съвременни са неговите лекции за опазване на биоразнообразието. Съвсем европейски са прилаганите още преди 40-50 години от него биологични методи за борба с вредителите по горите. Увеличаването на площта на горите чрез залесяване и използване с предимство на местни видове, както и умелото подпомагане на естественото възобновяване на горите бяха другият му "майсторлък". Непринудеността и всеотдайността му към обществените дела, свързани с опазването на природната среда, с популяризирането на туризма в повечето му разновидности, а наред с това и слабостта му към читалищната самодейност, допълнително извисяват професионалния и човешки образ на Тодор Чернев, за който е добре колегията да знае повече.

Инж. Марко ШАРКОВ
с. Широка лъка

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Право на обезщетение на платен годишен отпуск при незаконно уволнение

Отговор: Възстановява ли се правото на платен годишен отпуск на възстановен работник/служител за времето от незаконното уволнение до възстановяването му на работа? Този въпрос заслужава внимание поради това, че с години се решава противоречиво от практиката и съдилищата. Съществуват две мотивирани виждания. **Едното виждане** се основава на разбирането, че с възстановяването на работника на заеманата преди уволнението длъжност се възстановява трудовото правоотношение в пълния му обем, със съдържанието на всички права и задължения по него, в т.ч. и правото на платен годишен отпуск. Това виждане се споделяше и с писмо № 92-642/08.08.2007 г. на МТСП. Докато има възстановеното трудово правоотношение, правото на платен годишен отпуск и правото на полагащото се за това време възнаграждение съществуват едновременно, кумулативно. Щом е възстановено трудовото правоотношение, възстановява се и правото на платен годишен отпуск за времето от уволнението до възстановяването на лицето на предишната работа. И няма пречка на общо основание и по общия ред да бъде упражнено след възстановяването на трудовото правоотношение. Разбирането на МТСП беше подкрепено и се прилага от практиката.

Второто виждане се основава на разбирането, че за периода от уволнението до отмяната му по съдебен ред като незаконно и възстановяването на работника на заеманата преди това длъжност, макар времето, през което не е съществувало трудово правоотноше-

ВЪПРОС: Работници на ДГС, уволнени на различни правни основания, в т.ч. и дисциплинарно уволнение, бяха възстановени с влезли в сила съдебни решения. Имат ли право тези работници на обезщетение за платен годишен отпуск за времето от незаконното уволнение до възстановяването им на работа?

ние, да се зачита за трудов стаж (чл. 354, ал. 1, т. 1 от Кодекса на труда (КТ)), не възниква право на платен годишен отпуск и на работника не се дължи обезщетение за неизползван платен годишен отпуск, тъй като през този период не е полаган труд. С решение № 1878/2005 г., III г.о. Върховният касационен съд прие, че за това време не се дължи ползване на платен годишен отпуск, или обезщетение за неизползван отпуск, „тъй като ползването на отпуск е предвидено само за реално положен труд“. Правото на платен годишен отпуск предполага съществуващото трудово правоотношение, тъй като има за цел възстановяване на трудовата сила. Правилото на чл. 351 от КТ определя, че трудов стаж по трудово правоотношение е времето, през което работникът/служителят е работил по трудовото правоотношение. Изключението, предвидено в чл. 354, ал. 1, т. 1 от КТ, се отнася само за трудовия стаж, а не и за останалите последици от работа по трудово правоотношение.

В решение № 199/23.04.2004 г., III г.о. на ВКС е посочено: „Времето, през което работник/служител е оста-

нал без работа поради незаконно уволнение, се признава за трудов стаж на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 от КТ, но обезщетение за неизползван отпуск за това време не се дължи. Съображенията за това са: от една страна, забраната на чл. 178 от КТ за парично компенсиране на платения годишен отпуск, и от друга страна, обстоятелството, че платеният годишен отпуск се полага само при съществуващо трудово правоотношение. С чл. 354, ал. 1, т. 1 от КТ законодателят не създава фикция за съществуване на трудово правоотношение, а за признаване на трудов стаж на време, през което трудовото правоотношение не е съществувало, поради което за този период не се дължи обезщетение за платен годишен отпуск.“

В този смисъл са и решенията на ВКС № 948/21.12.2009 г. по гр.д. № 3128/2008 г., III г.о., № 511/12.02. 2010 г. по гр.д. № 189/2009 г., III г.о. и други.

Практиката е противоречива, но с решенията си през последните години Върховният касационен съд определя, че на възстановения работник/служител не следва да се изплаща обезщетение за платен годишен отпуск за времето от уволнението до възстановяването му от съда на предишната работа. Редно е да се съобразяваме с решенията на Върховния касационен съд.

Николина НАНОВА
юрист към ФСОГСДП

РЕДКОЛЕГИЯ НА ВЕСТНИК "БЪЛГАРСКА ГОРА"

JSSN 1312-7055

<http://www.bulgarian-foresters.org>

Главен редактор - инж. Богдан БОГДАНОВ

Редакционен съвет:

доц. д-р Иван ПАЛИГОРОВ, проф. д-р Никола КОЛЕВ, доц. д-р Милко МИЛЕВ, доц. д-р Груд ПОПОВ, инж. Борис ГОСПОДИНОВ, инж. Илия СИМЕОНОВ

Редактор - Диана ПЕТРОВА

Предпечатна подготовка - инж. Вана ИЛИЕВА

Печат - БОБ и Ко Принт

КОРЕСПОНДЕНТИ: инж. Иван ГЕОРГИЕВ - Берковица, инж. Георги МАНГУШЕВ - Благоевград, инж. Стоян ТЕРЗИЕВ - Бургас, инж. Игнат ИГНАТОВ - Варна, инж. Борислав ЯНГОЗОВ - Кърджали, инж. Румяна ВЕЛЧЕВА - Ловеч, инж. Никола КАВАРДЖИКОВ - Пловдив, инж. Кирил ТОДОРОВ - Пазарджик, инж. Тодор ТОДОРОВ - Русе, инж. Красимир КАМЕНОВ - Смолян, инж. Румяна ПЕНЕВА - Сливен, инж. Ярослав ЯРОСЛАВОВ - Стара Загора, инж. Иван ГУНЧЕВ - Велико Търново, инж. Илиян МУТАФИЙСКИ - Кюстендил, инж. Николай СТОЯНОВ - Шумен, ст.н.с. I ст. Христо ЦАКОВ - Институт за гората, ст.н.с. II ст. Костадин БРОЩИЛОВ - ОСДГ - Бургас. *Всички мнения, изразени в авторски публикации, са лични и не ангажират Редакционния съвет.*

Съюз на лесовъдите в България
Банкова сметка: IBAN BG 90 STSA
№ 93000010117510, Банков код:
30021040, Банка ДСК - АД, клон 4
София 1000, бул. "Витоша" 15
За връзка със Съюза на лесовъдите
в България и със Съюза на европейските лесовъди
e-mail: bbgora@abv.bg
www.european-foresters.info
Телефон на СЛБ: 02 / 981 86 32

Ще бъде ли достъпна за туристи природната забележителност нос Емине?

Там, където на изток Стара планина се сгъва и мощният ѝ хайдушки гръбнак стремглаво се спуска към дълбините на Черно море, е нос Емине. Това е една уникална не само за България, но и за цялото европейско морско крайбрежие природна забележителност, надарена с невидан другаде планински и морски пейзаж, с богатството на редки представители на биологичното разнообразие и интересни за науката и поколенията археологически находки, датиращи от хилядолетия.

С цел запазването за науката и бъдните поколения и създаването на подходящи условия за практикуване на познавателен туризъм още преди 35 години (на 19 април 1976 г. със Заповед № 1187 на Министерството на горите и опазване на природната среда) нос Емине бе обявен за природна забележителност по тогава действащия Закон за защита на природата, на площ от 0.5 хектара. Сега Емине е природна забележителност, защитена по Закона за защитените територии и Закона за биологичното разнообразие. От години насам на малцина се отдава възможността да стъпят на скалистия му бряг и оттам да се провикнат с текста на планинската песен: "Прекрасна си, мила Родино, когато човек те обзере..."

Тук, на скалния бряг, е

достойният завършек на българския туристически пешеходен маратон "Ком - Емине". Маршрутът е преминал за първи път през 1933 г. от изтъкнатия по онова време български планинар, пътешественик, публицист Павел Делирадев. През втората половина на XX в. по-малки и по-големи групи през летния сезон и до късно през есента минаваха този изключително красив и наситен с исторически паметници и други културни забележителности туристически маршрут. В началото на XXI в. маршрутът бе оценен високо и включен в европейския пешеходен туристически маратон Е-3 "Атлантически океан - Карпати - Стара планина - Черно море".

Природната забележителност Емине е обект с на-

ционално значение. Тя отдавна впечатлява с исполинските размери на скалния бряг, който стремглаво, отвесно се спуска към морските дълбини. Брегът е с височина 62 метра. Изкачването откъм морето е почти невъзможно. Фарът на брега е изграден през 1888 година. Той е добре поддържан и днес още служи на моряците като верен ориентир. При строежа на фара са открити археологически ценни находки от ранновизантийската и средновековната крепост "Емона". Тя е пострадала значително при турските нападения в края на XIV век.

На 24 и 25 октомври 1366 г. рицарите на граф Амадей VI Савойски обсаждат крепостта, която бранителите предават, плащайки голяма контрибуция. Но

след няколко месеца те въстават и прогонват окупаторите. На носа през 1829 г. турците са построили голяма батарея на мястото на градището. През средните векове и до края на XVIII в. тук по стръмния и недостъпен морски бряг е имало няколко действащи източноправославни манастира. Те били богато дарявани и притежавали големи имоти. Турците многократно нападали, отравяли и разрушавали православните манастири. Сега все още по стръмния бряг личат останките и основите от тези християнски светилища. Крепостта е била арена на многобройни битки. Често е сменяла своите владетели. До днешни дни са останали само няколко реда каменна зидария от дялан камък, тухли, керамика и хоросан.

Изключително важна забележителност на скалния нос Емине с международно значение е местоположението му на пътя на прелетните птици, известен като Виापонтика. Това е едно типично място с тесен фронт за миграцията на прелитащите над него пеликани, щъркели и грабливи птици. На територията на носа са установе-

ни 189 вида птици, от които 48 са включени в Червената книга на България. На север от носа е разположена защитената местност Иракли, в която се срещат редица типични представители на растителния свят. Специално внимание трябва да се обърне на пясъчната лилия - нежна бяла красавица, която през юли и август изниква непосредствено край водната морска повърхност от пясъчната ивица.

В най-връхната част на носа, непосредствено над морската бездна, е разположена национална метеорологична станция. Инструментариумът и малките битови и служебни помещения, изградени на носа, допълват днешния колорит на този обект. До тях води стръмен автомобилен път. Целогодишно тук пребивават на смени метеоролози, които извършват своята високоблагородна научна и информационна дейност. При посещението на туристи те биха могли да изнасят кратки беседи за историята и бурните събития, свързани с тази природна забележителност, както и да разказват за своите интересни метеорологични наблюдения. Това обаче в днешно време е само едно добро пожелание. От десетилетия обектът е ограден с висока телена ограда, на чийто вход има голяма табела: "Военен обект - влизането строго забранено". В действителност южно от фара и метеорологичната

станция се намира триетажна масивна сграда на някогашен военен обект. Тя и сега е под постоянна охрана, в която няма нищо лошо. Вярно е, че ако тези сгради и метеорологичната станция не бяха оградени и охранявани, досега от тях нямаше да останат и помен. Но също е вярно, че природните забележителности се обявяват и с цел да се създават подходящи условия за посещения и опознаване. Така от години насам този обект с национално и международно значение е недостъпен за български и чуждестранни туристи. Повече от наложително е тази груба грешка да бъде отстранена, което може лесно да се направи с една звънчева инсталация на добре затворената порта, с която да се сигнализира на дежурните метеоролози. С минимална входна такса туристите биха имали достъп до скалния нос, както и възможността да изслушат кратка беседа.

Нос Емине трябва да се превърне във важен обект на културния туризъм от национално значение. От това голяма полза би имала и община Несебър, която е необходимо да направи предложение пред Съюзния съвет на Българския туристически съюз за включването на нос Емине в списъка на 100-те национални туристически обекта. Той заслужава това!

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

Биосферният резерват "Парангалица"

В страната ни съществуват територии с уникални природни дадености. Наличието в тях на ендемични и реликтни видове ги прави обекти на научни изследвания от наши и чуждестранни специалисти. Неслучайно характерното биоразнообразие е предизвикало вниманието на лесоустройската колегия в началото на миналия век, което се изразява в кампания за обявяване на защитени природни обекти. Един от първите поставени под закрила обекти е резерватът "Парангалица", обявен с Постановление № 8517 от 30.04.1933 г. на Министерството на земеделието и държавните имоти с цел да бъдат запазени изключително редките насаждения от дървени, храстови и тревни видове, както и някои представители на животинския свят. Резерватът е разположен върху част от югозападните склонове на Рила планина и заема най-високите части на водосбора на река Благоевградска Бистрица. Той има форма на триъгълник с граници: от север - река Бистрица от изворите ѝ до водослива с река Хайдушка, от изток и югоизток - билото, очертано от върховете Малък Мечки, Мерджик, Езерник и Парангалица, и от запад - река Хайдушка от изворите ѝ до водослива с ре-

ка Бистрица. В тези граници е обхваната площ от 1509 ха, от които 706 са обрасли с дървесна и храстова растителност, а останалото представлява високопланински тревни площи. Релефът на резервата е типично планински с общо изложение север-северозапад. Непосредствено под билото започва високопланинско пасище с характерна алпийска растителност. С намаляване на надморската височина започва да преобладава храстовата (клек, хвойна) и дървесна (смърч, бял бор, ела, бяла мура) растителност. В ниските части се появява бук. Най-продуктивните насаждения имат надморска височина от 1450-1650 метра. Най-ниската точка на резервата е водосливът на река Бистрица с река Хайдушка на 1450 м, а най-високата - връх Езерник на 2480 метра. Освен от горните гранични реки той е прорязан още от реките Голяма и Малка Парангалица, които имат постоянен воден дебит. Почвообразуващите основни скали, от които е изградена територията на резервата, имат архаичен произход и са само южнобъл-

гарски гранити. Почвите в района са комплекс от височински, планинско-ливадни видове и комплекс от планинско-горски тъмноцветни и тъмнокафяви горски. Резерватът "Парангалица" попада в среднопланинската (от 1450 до 2000 м н.в.) и високопланинската (над 2000 м н.в.) част от планинския климатичен район на преходно-континенталната климатична подобласт. Голямо е видовото разнообразие на растителността в "Парангалица", при разпространението на която съществува определена зоналност - от буково-иглолистната към смърчово-муровата до суббалтийската. Основни са следните дървесни видове: смърч 74.5 %, ела 10.4 %, бял бор 7.4 %, бяла мура 5.2 %, бук 2.5 %. Незначително е участието, но все пак се срещат офика, ива, трепетлика, бреза. От храстовите най-

често се срещат клек, хвойна, зановец, шипка, малина, червен бърз, нокът, френско грозде. От полухрастите и тревите - черна, червена и синя боровинка, иглолистка, лазаркиня, заешки киселец, медуница, добрянка, вейник, вранско око, здравец, светлика, власатка, картъл, омайничче, спореш, миши уши, детелина, лютиче, съсънка, тинтява, напръстник, ягода, очиболец, мащерка, дзука, копитник, великденче, секирче, незабравка, прюскавиче, орхидея и много други, значителна част от които са ендемити за този район на Рила планина.

От животинския свят на резервата се срещат благороден елен, сърна, мечка, дива свиня, заек, лисица, дива котка, златка, много видове птици като глухар, лешарка, кълвачи и други, както и редки влечуги. В реките Бистрица и притоците ѝ Голяма и Малка Парангалица и Хай-

душка река се среща единственият вид, характерен за бистрите, бързи и студени води - балканската пъстърва. Природни забележителности в резервата са величествените по височина и диаметър дървостои с необикновен и неповторим първичен строеж. Средната височина на някои насаждения надвишава 40 м, а височината на отделни дървета надвишава 60 метра. На отделни места дървесният запас на хектар е повече от 1600 м³. В далечното минало територията на резервата е била вакъфска гора. Още преди Освобождението ни от османско иго някои от насажденията

та в горното течение на река Бистрица са направили впечатление на тогавашните управици със своята първичност и красотата. Част от тях са били оставени за лично ползване и ловуване. Това е главната причина за запазването на девствените гори. Правото си на собственост върху тези земи българската държава придобива юридически през 1912 г., след Балканската война. От 1 март 1977 г. резерватът е включен в листата на биосферните резервати по програмата "Човек и биосфера" и се контролира от ЮНЕСКО.

Инж. д-р Ангел ТЮФЕКЧИЕВ

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД
София 1797, ж.к. „Младост“ - 2, ул. „Андрей Ляпчев“ №72
тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62
www.husqvarna.bg; e-mail: info@husqvarna.bg